

*Фурманчук Оксана Сергіївна,
кандидат економічних наук, доцент
Лоза Анастасія Володимирівна, студентка
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
(Україна)*

ОСОБЛИВОСТІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ПОДАТКОВИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ

Порядок ведення та організації бухгалтерського обліку в окремих галузях національної економіки (металургія, будівництво, машинобудування, залізничний транспорт, тощо) завжди визначається їх специфічними особливостями, тобто технічними та організаційними властивостями галузей. Певна відмінність транспорту, як галузі матеріального виробництва, полягає в тому, що продукцією транспорту є перевезення вантажів, пасажирів, багажу та пошти.

Важливим фактором є те, що у бухгалтерському обліку залізниць вантажі, що перевозяться, ні за кількістю, ні за вартістю не відображаються, оскільки вони не належать залізниці. Оплата послуг з перевезення вантажів, пасажирів, багажу та пошти здійснюється за відповідними тарифами (обов'язковими і договірними) на вантажні та пасажирські перевезення.

Важливою особливістю залізничного транспорту є те, що доходи залізниць за звітний місяць можуть бути визначені тільки в наступному місяці навіть при використанні сучасної комп'ютерної техніки. Тому на залізничному транспорті склалася спеціальна система забезпечення залізниць, підприємств – структурних підрозділів коштами для компенсації експлуатаційних витрат та особлива побудова бухгалтерського обліку доходів від перевезень, а також фінансових взаємовідносин залізниць з Департаментом залізниць України (Укрзалізниця).

Великі об'єми перевезень зумовлюють також складність обліку податкових зобов'язань. Особливістю є те, що акціонерне товариство «Укрзалізниця» включено до реєстру великих платників податку і тому облік господарських операцій у ньому ведеться у автоматизованій системі бухгалтерського обліку «ФОБОС», що дає змогу реєструвати господарські операції у реальному часі, робити висновки про успішність проведеної діяльності і планувати майбутні дії. І, звичайно, вони враховують специфіку галузі з особливостями обліку товарів, послуг, робіт, податків. Розділ «Податкова звітність» допомагає мати загальну інформацію про стан розрахунків з бюджетом.

Кожне структурне підприємство залізниці також веде самостійно бухгалтерський облік розрахунків з постачальниками в повному обсязі: оформлює та реєструє первинні документи, складає реєстри та фінансову звітність. Облік ведеться за кожним платіжним документом і постачальником, дані вносяться в автономну систему бухгалтерського обліку. При внутрішньогосподарських розрахунках вимога платежу оформляється шляхом виписки повідомлення (авізо) і направляється до платника, минаючи установи банків. Документом на підставі якого здійснюється відображення внутрішньогосподарських розрахунків між філіями і структурними (виробничими) підрозділами з АТ «Укрзалізниця» є повідомлення (авізо), яке повинно містити необхідні реквізити.

Акціонерне товариство «Укрзалізниця» перераховує до бюджету різні види податків: податок на прибуток, податок на додану вартість, акцизний збір, податок на доходи фізичних осіб, єдиний соціальний внесок, екологічний податок. Податковий облік здійснюється централізовано на рівні філій Укрзалізниці. Облік розрахунків з бюджетом здійснюється на рахунку 64. Податок на додану вартість з доходів,

отриманих за договорами перевезень, сплачує АТ «Укрзалізниця». Перевезення оформлюється залізничною накладною.

Поточний податок на прибуток обліковується наступним чином: поточні податкові активи та зобов'язання за поточний і попередній періоди оцінюються за вартістю, що очікується до відшкодування податковими органами або до сплати податковим органам, згідно з українським податковим законодавством. Ставки податку та податкове законодавство, що використовуються для розрахунку цієї суми, – є такі, що були офіційно чи фактично прийняті на звітну дату.

Відстрочений податок на прибуток нараховується за методом зобов'язань станом на дату складання балансу по всіх тимчасових різницях між податковою базою активів і зобов'язань та їх балансовою вартістю, відображеною для цілей фінансової звітності.

Доходи, витрати та активи визнаються за вирахуванням суми податку на додану вартість, крім таких випадків: ПДВ, що виникає при придбанні активів чи послуг, не підлягає відшкодуванню податковими органами. В такому випадку ПДВ визнається як частина витрат на придбання активу або частина витратної статті в залежності від обставин. Чиста сума податку на додану вартість, що підлягає відшкодуванню податковими органами або сплачується їм, включається до дебіторської або кредиторської заборгованості, відображеної у звіті про фінансовий стан.

Звітність в АСБО «ФОБОС» складається за інформацією, яка наявна в модулі «Господарські операції» і дає змогу реєструвати та переглядати всю бухгалтерську інформацію у вигляді бухгалтерських проводок, незалежно від задачі, до якої відноситься дана інформація. Дані накопичуються в режимі реального часу в таблицях бази даних з робочих місць бухгалтерів виробничого підрозділу по результатах роботи всіх основних задач та додаткових модулів системи бухгалтерського обліку. У модулі «Облік розрахунків з дебіторами-кредиторами» надається можливість передати інформацію у систему «Автоматизований збір та обробки інформації про дебіторську та кредиторську заборгованість підприємств Укрзалізниці у розрізі клієнтів», що допомагає контролювати розрахункову дисципліну у залізничній галузі, і за її межами.

Тому основними напрямками вдосконалення обліку податкових зобов'язань та підвищення якості взаємодії між структурними підрозділами підприємства є стандартизація процесу сплати податків, розробка графіку документообігу з обліку податків, доведення до виконавців їх функцій при створенні і перевірці первинного документу і обрахування ПДВ, а також контроль виконання графіку з боку менеджменту підприємства.

Література

1. Податковий кодекс України: Закон України від 01.12.2010 № 2755-VI / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення 07.11.2022 р.).

2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання»: наказ Міністерства фінансів України від 29.09.2020 № 588 / Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00#Text> (дата звернення 08.11.2022 р.).

3. Економіка транспорту: навч. посіб. / за заг. ред. М. В. Макаренка. Київ: ДЕТУТ, 2018. 364 с.